

Regeling van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 8 september 2017, nr. PO/1249865, houdende regels voor subsidieverstrekking voor curriculumontwikkeling voor leraren en schoolleiders in het primair en voortgezet onderwijs in het kader van landelijke curriculumontwikkeling (Subsidieregeling curriculumontwikkeling leraren en schoolleiders po en vo)

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op de artikelen 4 en 5 van de Wet overige OCW-subsidies en de artikelen 1.3 en 2.1 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS;

Besluit:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

bevoegd gezag: bevoegd gezag als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de expertisecentra, artikel 1 van de Wet op het primair onderwijs of artikel 1 van de Wet op het voortgezet onderwijs;

DUS-I: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen;

leraar: leraar als bedoeld in artikel 32 van de Wet op de expertisecentra, artikel 32 van de Wet op het primair onderwijs of artikel 33 van de Wet op het voortgezet onderwijs;

minister: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;

ontwikkelschool: op grond van het Reglement selectie van ontwikkelscholen geselecteerde school, die vanuit curriculumontwikkeling op de eigen school een bijdrage levert aan een ontwikkelteam;

ontwikkelteam: op grond van het Reglement selectie van ontwikkelteams geselecteerd team, dat is samengesteld uit leraren en schoolleiders die tezamen bouwstenen opleveren die een basis kunnen vormen voor landelijke curriculumvernieuwing;

Reglement selectie van ontwikkelscholen: reglement als bedoeld in bijlage 2 behorende bij de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo;

Reglement selectie van ontwikkelteams: reglement als bedoeld in bijlage 1 behorende bij de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo;

school: school als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de expertisecentra, artikel 1 van de Wet op het primair onderwijs of artikel 1 van de Wet op het voortgezet onderwijs;

schoolleider: directeur of adjunct-directeur als bedoeld in artikel 29, eerste en derde lid, van de Wet op de expertisecentra of artikel 29, eerste en derde lid, van de Wet op het primair onderwijs dan wel rector, conrector, directeur of adjunct-directeur als bedoeld in artikel 32, tweede en derde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Artikel 2. Te subsidiëren activiteiten

De minister kan ten behoeve van de ontwikkeling van het curriculum in het primair onderwijs en in het voortgezet onderwijs aan het bevoegd gezag subsidie verstrekken voor activiteiten die in de periode van 1 februari 2018 tot en met 28 februari 2019 worden verricht en betrekking hebben op:

- a. de vervanging van een leraar of schoolleider, in dienst van het bevoegd gezag, om deze deel te laten nemen aan een ontwikkelteam; of
- b. de vervanging van een leraar of schoolleider, in dienst van het bevoegd gezag, om bij te dragen aan curriculumontwikkeling op ontwikkelschool.

Artikel 3. Toepassing Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS

Deze regeling geldt in aanvulling op de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

Artikel 4. Subsidieplafond

Voor subsidieverstrekking op grond van deze regeling is een bedrag van € 4,2 miljoen beschikbaar.

Artikel 5. Wijze van verdeling beschikbare middelen

De minister voorziet in een beslissing op aanvragen die overeenkomstig de reglementen zijn geselecteerd.

Artikel 6. Subsidieverplichtingen

1. Het bevoegd gezag van een leraar die deelneemt aan een ontwikkelteam houdt zich aan de regels en verplichtingen, bedoeld in het Reglement selectie van ontwikkelteams.
2. Het bevoegd gezag van een ontwikkelschool houdt zich aan de regels en verplichtingen, bedoeld in het Reglement selectie van ontwikkelscholen.
3. Het bevoegd gezag maakt er melding van bij de minister, indien een leraar of schoolleider de deelname aan het ontwikkelteam beëindigt. Met inachtneming van de reservelijst, bedoeld in onderdeel 5f van bijlage 1 bij de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo, kan de minister in dat geval een vervangende leraar of schoolleider aanwijzen om deel te nemen aan het betreffende ontwikkelteam. De eerder ingediende aanvraag geldt in dat geval als aanvraag. De betreffende bevoegde gezagen verrekenen het subsidiebedrag in onderling overleg naar rato van de door de leraar of schoolleider ingezette uren.

Artikel 7. Subsidieaanvraag

De subsidieaanvraag vindt plaats overeenkomstig het Reglement selectie van ontwikkelteams en het Reglementen selectie van ontwikkelscholen.

Artikel 8. Subsidiebedrag

1. Per individu van een ontwikkelteam bedraagt het subsidiebedrag:

Subsidiebedrag voor ontwikkelteams per leraar of schoolleider

leraar primair onderwijs	€ 10.527
schoolleider primair onderwijs	€ 13.497
leraar voortgezet onderwijs	€ 13.448
schoolleider voortgezet onderwijs	€ 15.588

2. Per ontwikkelschool per leergebied bedraagt het subsidiebedrag:

Subsidiebedrag voor ontwikkelscholen

primair onderwijs	€ 25.373
voortgezet onderwijs	€ 29.399

Artikel 9. Subsidieverlening, betaling, besteding en vaststelling

De subsidie wordt direct vastgesteld voor 1 januari 2018. De minister betaalt het subsidiebedrag ineens voor 1 juli 2018. Als de activiteiten zijn uitgevoerd en aan de verplichtingen is voldaan, kan het niet aangewende deel van de subsidie worden besteed aan activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Artikel 10. Verantwoording

De verantwoording van de subsidie geschiedt in de jaarverslaggeving overeenkomstig de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. De subsidieontvanger toont op verzoek van de minister aan dat de activiteiten waarvoor subsidie is verstrekt, zijn verricht en dat aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan.

Artikel 11. Hardheidsclausule

De minister kan deze regeling in bijzondere gevallen buiten toepassing verklaren of daarvan afwijken, voor zover de toepassing, gelet op het belang dat deze regeling beoogt te beschermen, tot een onbillijkheid van overwegende aard zal leiden.

Artikel 12. Inwerkingtreding en vervaldatum

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

2. Deze regeling vervalt met ingang van 1 augustus 2019.

Artikel 13. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Subsidieregeling curriculumontwikkeling leraren en schoolleiders po en vo.

De regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker*

TOELICHTING

Algemene toelichting

Inleiding curriculumontwikkeling po en vo

In november 2014 heeft de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het startsein gegeven voor een bezinning op de toekomst van het curriculum in het primair onderwijs (po) en het voortgezet onderwijs (vo).^{1 2} Het uitgangspunt van de bezinning is dat het curriculum moet aansluiten op maatschappelijke ontwikkelingen en schoolleiders en leraren moet inspireren en houvast bieden. De huidige kerndoelen van po en vo beantwoorden niet langer volledig aan de maatschappelijke verwachtingen. De staatssecretaris geeft aan dat een integrale herziening van de kerndoelen en eindtermen de samenhang in het onderwijs moet bevorderen, de overladenheid van het onderwijsprogramma terugdringen, en leiden tot een meer stabiele en heldere opdracht aan scholen. Bovenal moet het leerlingen optimale kansen bieden en ze de bagage meegeven die ze nodig hebben voor hun toekomst. Begin 2016 heeft het Platform Onderwijs2032 na een maatschappelijke dialoog het advies 'Onderwijs2032' uitgebracht.

Vervolgens is de haalbaarheid in de onderwijspraktijk onderzocht en een dialoog met leraren gevoerd. Er zijn diverse inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd en er is geconcludeerd dat leraren een belangrijke rol moeten krijgen in het ontwikkelproces. De ontwikkelfase van de herziening van het curriculum loopt vanaf juli 2017 – begin 2019. De coördinatiegroep – de Onderwijsscoöperatie, de PO-Raad, de VO-raad, AVS, LAKS en Ouders & Onderwijs – zal de inrichting van de volgende fase van curriculumherziening op zich nemen.

Samengevat komt het voorstel van de coördinatiegroep neer op de ontwikkeling van bouwstenen die de essentie beschrijven van wat leerlingen moeten kennen en kunnen in een doorlopende leerlijn van primair naar voortgezet onderwijs, rekening houdend met verschillende niveaus en in afstemming met het vervolgonderwijs. Dit resulteert in een basis van waaruit de huidige kerndoelen en eindtermen na politieke besluitvorming herzien kunnen worden. De ontwikkelteams zijn werkzaam in de periode van februari 2018 tot en met januari 2019. De ontwikkeling van bouwstenen ontstaat in nauwe interactie met de onderwijspraktijk: leraren krijgen – in samenspraak met betrokkenen in en om de school – een centrale rol. De bouwstenen op de negen leergebieden worden ontwikkeld door (a) ontwikkelteams van leraren en schoolleiders (b) met daaraan verbonden minimaal acht ontwikkelscholen.

Het bevoegd gezag komt in aanmerking voor subsidie voor vervanging van leraren en/of schoolleiders die deelnemen in een ontwikkelteam en/of als ontwikkelschool. In de voorliggende subsidieregeling wordt nader bepaald voor welke activiteiten en onder welke voorwaarden subsidie wordt verstrekt.

a. Ontwikkelteams

Voor de ontwikkelteams van Nederlands, rekenen/wiskunde, kunst en cultuur, en bewegen en sport bestaan de ontwikkelteams uit twaalf leraren en twee schoolleiders. Het ontwikkelteam van Engels bestaat uit twintig leraren en twee schoolleiders, waarvan acht po-leraren en twaalf vo-leraren. Een selecte groep van zes vo-leraren zal zich buigen over de overige moderne vreemde talen. Het leergebied van mens en maatschappij bestaat uit twee extra po- en vo-leraren en dus in totaal uit zestien leraren en twee schoolleiders. Het leergebied van mens en natuur bestaat uit drie extra po- en vo-leraren en dus in totaal uit achttien leraren en twee schoolleiders. Tenslotte bestaan de leergebieden burgerschap en digitale vaardigheden uit twee extra po-leraren per leergebied en bestaan deze ontwikkelteams dus in totaal uit veertien leraren en twee schoolleiders.

Deze teams voeren de ontwikkeling van de bouwstenen voor de leergebieden aan. In het Reglement selectie van ontwikkelteams, dat als bijlage 1 is opgenomen in de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo, zijn onder andere de selectiecriteria en procedure beschreven op basis waarvan leraren en schoolleiders worden geselecteerd.

De ontwikkelteams komen bijeen op vier vastgestelde ontwikkelsessies in de periode van 1 februari tot 28 februari 2019 om tot bouwstenen te komen. Er worden gezamenlijke start- en slotsessies gepland, voorbereidingsdagen voor de ontwikkelsessies en tussen de ontwikkelsessies is er tijd voor deelname

¹ Kamerstukken II 2014/15, 31 293, nr. 226.

² Specificatie: het betreft een bezinning van de huidige kerndoelen en eindtermen in Nederland. Caribisch Nederland heeft aangepaste kerndoelen en eindtermen.

aan onderzoek, ontwikkeling, verspreiding en uitwisseling met andere scholen en belanghebbenden/aansluitend onderwijs.

De leraren en schoolleiders die deelnemen in een ontwikkelteam zijn geselecteerd overeenkomstig het proces in de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo. Deze Beleidsregel is gepubliceerd in de Staatscourant. De leden van de coördinatiegroep adviseren de minister welke bevoegde gezagen in aanmerking komen voor subsidie. De bevoegde gezagen die in aanmerking komen voor subsidie worden kenbaar gemaakt op de website van de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I).

De bedragen zijn tot stand gekomen door de gemiddelde tarieven te hanteren van de regelingen gemiddelde personeelslasten po³ en vo⁴ en deze te vermenigvuldigen met het aantal verwachte uren per individu in een ontwikkelteam.

b. Ontwikkelscholen

Samenstelling ontwikkelscholen

Aan de ontwikkelteams van Nederlands, rekenen/wiskunde, kunst en cultuur, sport en bewegen, burgerschap en digitale vaardigheden worden vier scholen uit het primair onderwijs en vier scholen uit het voortgezet onderwijs als ontwikkelscholen gekoppeld. Aan de ontwikkelteams van Engels, mens en maatschappij, en mens en natuur worden zes scholen uit het primair onderwijs en zes scholen uit het voortgezet onderwijs gekoppeld.

Activiteiten ontwikkelscholen

De ontwikkelscholen zijn verbonden aan een ontwikkelteam. Schoolteams op de ontwikkelscholen werken actief aan de uitwerkingen van het curriculumthema op schoolniveau. De schoolteams geven feedback op de deelopbrengsten van een ontwikkelteam en beproeven de deelopbrengsten in de praktijk. Dit leidt tot concrete inzichten in de manier waarop de bouwstenen in de praktijk werken. Ook nemen de ontwikkelscholen deel aan onderzoek.

De ontwikkelscholen worden geselecteerd overeenkomstig het Reglement selectie van ontwikkelscholen, dat als bijlage 2 is opgenomen in de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo. De leden van de coördinatiegroep adviseren de minister welke bevoegde gezagen in aanmerking komen voor subsidie. De bevoegde gezagen die in aanmerking komen voor subsidie worden kenbaar gemaakt op de website van DUS-I.

De bedragen zijn tot stand gekomen door de gemiddelde tarieven te hanteren van de regelingen gemiddelde personeelslasten po⁵ en vo⁶ en deze te vermenigvuldigen met het aantal verwachte uren per individu in een ontwikkelteam.

Doelstelling

De minister kan subsidie verstrekken aan een bevoegd gezag voor de vervanging van leraren in de ontwikkelteams of ontwikkelscholen. De subsidie is bedoeld als tegemoetkoming voor de vervanging van de leraren. De vervanging van leraren draagt bij aan de curriculumontwikkeling op landelijk en/of op schoolniveau.

Subsidieplafond en wettelijke grondslag

Voor de toegezegde € 4,5 miljoen voor ontwikkeltijd van leraren, is op grond van deze subsidieregeling een budget van € 4,1 miljoen rechtstreeks beschikbaar voor ontwikkeltijd van leraren en schoolleiders in ontwikkelteams en op ontwikkelscholen. De middelen zijn beschikbaar vanaf 1 januari 2018. Het bedrag wordt verstrekt aan de bevoegde gezagen zoals gepubliceerd op de website van DUS-I.⁷ De overige € 0,4 miljoen wordt besteed aan ontwikkeltijd van leraren en schoolleiders in de voorbereiding van het ontwikkelproces.

³ Regeling bekostiging personeel PO 2016–2017 en vaststelling bedragen voor ondersteuning van leerlingen in het PO en VO 2016–2017

⁴ Regeling vaststelling van de bedragen landelijke gemiddelde personeelslast voortgezet onderwijs, kalenderjaar 2016 en 2017

⁵ Regeling bekostiging personeel PO 2016–2017 en vaststelling bedragen voor ondersteuning van leerlingen in het PO en VO 2016–2017

⁶ Regeling vaststelling van de bedragen landelijke gemiddelde personeelslast voortgezet onderwijs, kalenderjaar 2016 en 2017

⁷ www.dus-i.nl

Te subsidiëren activiteiten en bijbehorende subsidiebedragen

De te subsidiërende activiteiten zijn opgenomen in bijlagen 1 en 2 van de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo.

Aanvragen

De aanmelding van het bevoegd gezag, met een leraar of schoolleider die deelneemt in een ontwikkelteam en/of het bevoegd gezag dat scholen heeft die als ontwikkelschool voor de curriculumontwikkeling zijn geselecteerd, is tevens de subsidieaanvraag. De aanvraag wordt in behandeling genomen door DUS-I.

Verplichtingen

De subsidieontvanger is verplicht mee te werken aan de beantwoording van vragen in het kader van de evaluatie van deze subsidie, zoals vermeld in de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo. Verder draagt de subsidieontvanger zorg voor het nakomen van de verplichtingen die in de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo zijn genoemd. Dit is noodzakelijk voor de voortgang van de curriculumontwikkeling op landelijk niveau en in de schoolpraktijk.

Handhaving/steekproefsgewijze controle

DUS-I kan een steekproefsgewijze controle uitvoeren op het correcte gebruik van de subsidie. De controle vindt plaats op basis van een beoordeling van de documenten die relevant zijn om te beoordelen of de leraar in dienst was van het bevoegd gezag en de documenten die relevant zijn om te beoordelen of de leraar is vervangen van lestaken. In dat kader dient het bevoegd gezag in elk geval de administratie te overleggen die relevant is voor deze beoordeling. In de beschikking wordt nader toelichting gegeven op aan te leveren administratie voor de beoordeling.

Subsidie wordt verstrekt aan het bevoegd gezag indien één of meer leraren of schoolleiders in zijn dienst deelnemen in de ontwikkelteams of scholen deelnemen als ontwikkelschool. Als de leraar/schoolleider in het ontwikkelteam tussentijds stopt, dient het bevoegd gezag hiervan melding te maken bij DUS-I. Zoals vermeld in de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo is er een reservelijst en zal een leraar of schoolleider van de reservelijst van ontwikkelteams de plek overnemen. In de artikelsgewijze toelichting staat uitleg over hoe hiermee om te gaan.

Caribisch Nederland

De regeling is niet van toepassing op Caribisch Nederland. Caribisch Nederland hanteert andere kerndoelen en eindtermen en een ander onderwijssysteem.

Administratieve lasten

Ter verantwoording van de administratieve lasten waarmee de aanvrager bij deze subsidieregeling te maken krijgt, is een toets uitgevoerd volgens een standaard kostenmodel. Uit de berekening blijkt dat het totale bedrag aan administratieve lasten voor alle leraren en schoolleiders gezamenlijk maximaal € 49.500 zijn.

Inwerkingtreding

Voor de inwerkingtreding is afgeweken van de vaste verandermomenten en de publicatietermijn. Omdat het proces van curriculumontwikkeling op zeer korte termijn zal aanvangen, was het niet mogelijk de regeling tijdig te publiceren en in werking te laten treden op een vast verandermoment. Gezien het belang om ontwikkelscholen en ontwikkelteams toch te kunnen subsidiëren, is voor spoedige inwerkingtreding gekozen. De publicatietermijn van twee maanden is niet haalbaar, omdat op 7 juli 2017 per Kamerbrief opgeroepen is om te starten met het ontwikkelproces en de subsidieregeling voor 17 september 2017 gepubliceerd moet zijn voor een geldige subsidieaanvraagprocedure.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

In dit artikel zijn de begripsbepalingen opgenomen. De genoemde reglementen zijn vindbaar in bijlage 1 en 2 van de Beleidsregel reglementen curriculumontwikkeling po en vo. Beide reglementen zijn bovendien gepubliceerd op www.curriculum.nu.

Artikelen 2 en 4

Voor de toelichting op deze artikelen wordt verwezen naar de algemene toelichting. De ontwikkelactiviteiten vinden plaats in 2018 en eventuele afrondende activiteiten begin 2019.

Artikel 3

De regeling geldt in aanvulling op de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS (de Kaderregeling), waarin algemene regels zijn opgenomen over subsidieverstrekking door onder andere de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Een aantal subsidieverplichtingen, zoals de meldingsplicht, is bijvoorbeeld in hoofdstuk 5 van de Kaderregeling opgenomen.

Artikelen 5, 7 en 8

De minister beschikt tegelijkertijd over de aanvragen. De aanvraagprocedure staat open van 18 september tot en met 13 oktober, 15.00 uur, 2017. De beoordelings- en selectieprocedure is vastgelegd in het Reglement selectie van ontwikkelscholen en het Reglement selectie van ontwikkelteams.

De geselecteerde scholen en teams worden bekendgemaakt op de website van DUS-I.

Om de administratieve lasten te verlichten, is ervoor gekozen de aanmelding voor scholen en teams samen te voegen met de subsidieaanvraag door het bevoegd gezag.

Een bevoegd gezag kan betrokken zijn bij meerdere aanvragen, indien het bevoegd gezag zowel deelneemt aan een ontwikkelschool als een leraar in dienst heeft, die aan een ontwikkelteam deelneemt.

In totaal zijn er in de selectieprocedure 130 leraren en 18 schoolleiders in ontwikkelteams en 84 ontwikkelscholen geselecteerd. In artikel 8 is opgenomen voor welk subsidiebedrag het bevoegd gezag in aanmerking komt per leraar of schoolleider in een ontwikkelteam of per ontwikkelschool.

Artikel 6

In dit artikel zijn de subsidieverplichtingen opgenomen. Grotendeels volstaat een verwijzing naar de reglementen, waarin de verplichtingen voor het bevoegd gezag zijn vastgelegd. Volledigheidshalve wordt vermeld dat ook in hoofdstuk 5 van de Kaderregeling (zie de toelichting op artikel 3) algemene subsidieverplichtingen zijn opgenomen.

Daarnaast is in het derde lid een meldingsplicht neergelegd voor het geval een leraar of schoolleider zijn deelname onverhoopt beëindigt. De melding kan via een wijzigingsformulier op www.curriculum.nu worden gemaakt. In dat geval kan de minister op basis van de reservelijst (zie de reglementen) een vervanger aanwijzen. De minister neemt contact op met het bevoegd gezag en de vervanger zelf. Indien zij hun (eerder afgewezen) deelname en subsidieaanvraag herbevestigen, neemt de minister deze opnieuw in behandeling. De subsidierelatie met het bevoegd gezag van de leraar of schoolleider die zijn deelname heeft beëindigd, wordt tevens beëindigd. Het 'oude' en het 'nieuwe' bevoegd gezag regelen in onderling overleg dat zij het resterende subsidiebedrag overmaken. De verrekening geschiedt naar rato van het aantal uren dat is ingezet door de leraar of schoolleider die zijn deelname heeft beëindigd en het aantal uren dat diens vervanger nog moet inzetten.

Artikelen 9 en 10

De verstrekking, betaling, besteding en verantwoording van de subsidie vinden plaats conform het laagste arrangement voor bekostigde scholen. De tegenprestatie van leraren en schoolleiders in de ontwikkelteams en van schoolteams op de ontwikkelscholen is immers behoorlijk zichtbaar, bijvoorbeeld in de aanwezigheid op de ontwikkelsessies, de reacties van de ontwikkelscholen op de tussenproducten van de ontwikkelteams en overige reacties op verzoeken. Hiermee is tevens beoogd de administratieve lasten voor scholen zoveel mogelijk te beperken. Indien blijkt dat de subsidieontvanger niet aan de verplichtingen heeft voldaan, kan de minister de subsidievaststelling op grond van afdeling 4.2.6 van de Algemene wet bestuursrecht wijzigen ten nadele van de subsidieontvanger.

Artikel 11

De hardheidsclausule is opgenomen om de minister de mogelijkheid te geven om in individuele gevallen van de regeling af te wijken. Om voor toepassing van de hardheidsclausule in aanmerking te komen, moet de toepassing van de regeling zelf in de eerste plaats tot een onbillijkheid van overwegende aard leiden. In de tweede plaats moet de toepassing van de hardheidsclausule het doel van de regeling dienen.

Toepassing van de hardheidsclausule betreft een discretionaire bevoegdheid, waar zeer terughoudend gebruik van wordt gemaakt. De verzoeker zal in ieder geval moeten aantonen dat zijn situatie zich

onderscheidt van die van anderen. Er moet dus sprake zijn van bijzondere persoonlijke omstandigheden.

Artikel 12 en 13

Voor de toelichting op deze artikelen wordt verwezen naar de algemene toelichting.

*De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker*